

KONCEPCJA PRZEBUDOWY UL. CIESZKOWSKIEGO W BYDGOSZCZY

Położenie i istniejące zagospodarowanie

Ulica Cieszkowskiego położona jest w północnej części Śródmieścia, pomiędzy ul. Gdańską a Pomorską. Zabudowa o wartości historycznej tworząca południową i północną pierzeję ulicy przeznaczona jest głównie na cele mieszkaniowe. Funkcje usługowe zlokalizowane są w pomieszczeniach suterenowych. Część dawnych przedogródków przekształcona została w dojścia do lokali użytkowych. Pozostałe są zagospodarowane zielenią niską, w części występują nasadzenia drzew (robinii akacjowej). Zabytkowe ogrodzenia przedogródków nie są zachowane, nowe wygrodzienia są niekompletne, przy czym charakteryzuje je brak spójności stylistycznej. Stan techniczny budynków jest zróżnicowany, jednak znacząca część obiektów posiada odnowione elewacje. Stan nawierzchni, zarówno jezdni, jak i chodników jest bardzo zły. Ulica jest przejezdna jednokierunkowo, parkowanie odbywa się po obu stronach ulicy, co stwarza możliwość parkowania ok. 50 samochodów.

Historia ulicy Cieszkowskiego

Ulicę Cieszkowskiego wytyczono w 1894r. Najbardziej intensywny etap prac budowlanych nastąpił w latach 1900–1903, kamienice projektowali znani bydgoscy architekci: Karl Bergner, Józef Świącicki, Paul Böhm, Rudolf Kern.

W 1904 r. ulica uzyskała już kompletną, ciągłą linię zabudowy. Wzniesione tu budynki wyróżniały się starannym opracowaniem elewacji o różnorodnych formach detalu, stanowiąc przykład koegzystencji form klasycznych (eklektycznych, neorenesansowych, neobarokowych) z formami awangardowymi, reprezentowanymi w budynkach z ornamentyką secesyjną i charakterystyczną dla wczesnego modernizmu. Wzdłuż pierzei północnej ciągnęły się niewielkie „przedogrody” z kutymi parkanami. Ulica została wybrukowana kostką porfirową, otrzymała chodniki z płyt kamiennieo-betonowych z granitowymi krawężnikami oraz została skanalizowana i oświetlona (najpierw gazowo, a po 1900r. elektrycznie).

Założenia koncepcji przebudowy ul. Cieszkowskiego

W opracowaniu koncepcji zagospodarowania ulicy Cieszkowskiego dążono do odtworzenia jej historycznego charakteru jako ulicy śródmiejskiej z początku XX w. i przywrócenia jej dawnego, unikalnego klimatu. Założeniem było wykreowanie przestrzeni miejskiej, której wizerunek będzie harmonizował z otoczeniem, nawiązywał to historii, wyrażał „genius loci”, ale równocześnie odpowiadał współczesnym potrzebom i standardom zagospodarowania. Celem jest by planowana rewaloryzacja ulicy przyczyniła się nie tylko do jej zagospodarowania zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i nadania wysokiego poziomu estetycznego wszystkim elementom wyposażenia, ale także sprzyjała kontaktom sąsiedzkim oraz zapewniała indywidualne i zbiorowe poczucie bezpieczeństwa.

Układ funkcjonalny ulicy – rozwiązania wariantowe

Opierając się na analizach ruchu przeprowadzonych przez ZDMiKP opracowano trzy warianty przebudowy ul. Cieszkowskiego. Należy podkreślić, że wszelkie zmiany organizacji ruchu w stosunku do obecnie funkcjonującej, naruszają ciągłość ruchu na tzw. małej obwodnicy śródmiejskiej (tzw. „Mały Ring”). W związku z powyższym konieczne jest poszukiwanie rozwiązań alternatywnych, polegających na przykład na skierowaniu wyeliminowanego z ulicy Cieszkowskiego ruchu tranzytowego ul. Pomorską do Śniadeckich i

dalej w kierunku wschodnim lub północnym albo wprowadzenie dwóch kierunków ruchu na ul. Świętojańskiej.

W **wariancie I** koncepcji przebudowy ul. Cieszkowskiego projektuje się ulicę z jezdnią o szerokości pasa ruchu 3,5m, umożliwiającą wyłącznie ruch jednokierunkowy. Z uwagi na założenie eliminacji tranzytu, korzystne jest ukierunkowanie ruchu od Gdańskiej do Pomorskiej. Wariant zakłada przelotowość ulicy, bez możliwości jej zaślepienia z jakiegokolwiek strony. Przewiduje się parkowanie samochodów w zatokach postojowych umieszczonych po południowej stronie ulicy, przeznaczonych do parkowania pod kątem 45° (kątem parkowania 45° umożliwia zastosowanie wąskiej 3,5m szerokości jezdni manewrowej). Rozwiązanie to stwarza możliwość uzyskania 48 miejsc postojowych. Szerokość chodnika po stronie północnej (nasłonecznionej) wynosi 2,7m, szerokość chodnika po stronie południowej (obsługującego miejsca postojowe) - 2,1m. Istnieje możliwość lokalizacji parkingów dla rowerów w pasie postojowym, kosztem niektórych miejsc parkingowych.

Szerokość ulicy w liniach rozgraniczających –	ca 12,8 m
Jezdnia –	3,5 m
Chodnik północny –	ca 2,7 m
Chodnik południowy –	ca 2,1 m.

W **wariancie II** projektuje się ulicę z jezdnią o szerokości 4,5m umożliwiającą ruch dwukierunkowy. Wzdłuż jezdni po stronie południowej (zacięzionej) zlokalizowano zatokę postojową dla parkowania równoległego o szerokości 2,5m. Rozwiązanie to stwarza możliwość uzyskania 23 miejsc postojowych. Po stronie północnej (nasłonecznionej) zaprojektowano chodnik o szerokości 3,7m (szerszy), po stronie południowej, chodnik obsługujący miejsca postojowe ma szerokość 2,1m. Parkingi dla rowerów zaprojektowano po stronie południowej ulicy, na początkowym, środkowym i końcowym odcinku ulicy, w linii miejsc parkingowych.

Wariant zakłada możliwość zamknięcia ulicy od strony ul. Gdańskiej placem do zawracania o wymiarach 12,5m×12,5m lub zachowania przelotowości i wprowadzenia ruchu jednokierunkowego w dowolnym kierunku.

Szerokość ulicy w liniach rozgraniczających –	ca 12,8 m
Jezdnia –	4,5 m
Zatoka postojowa –	2,5 m
Chodnik północny –	ca 3,7 m
Chodnik południowy –	ca 2,1 m.

Trzeci z wariantów uznano za najbardziej korzystny z uwagi na charakter ulicy i historyczne tradycje jej zagospodarowania. W **wariancie III** projektuje się ulicę z jezdnią o szerokości 7,0m umożliwiającą ruch dwukierunkowy i parkowanie przy obu krawężnikach. Z uwagi na parametry jezdni (jej zakładana szerokość) parkowanie samochodów w sposób równoległy do krawężnika jest możliwe po każdej ze stron ulicy, jednak docelowo przewidywane jest parkowanie wyłącznie po południowej stronie jezdni, tak aby zachowana była jej przejezdność. Rozwiązanie stwarza możliwość wyznaczenia 23 miejsc postojowych. Po stronie północnej (nasłonecznionej) zaprojektowano chodnik o szerokości 3,7m (szerszy), po stronie południowej, chodnik obsługujący miejsca postojowe ma szerokość 2,1m. Parkingi dla rowerów zaprojektowano po stronie północnej ulicy w początkowym i końcowym jej odcinku.

Wariant III umożliwia zamknięcie ulicy od strony ul. Gdańskiej placem do zawracania o wymiarach 12,5m×12,5m lub zachowanie jej przelotowości i wprowadzenie ruchu jednokierunkowego w dowolnym kierunku.

Szerokość ulicy w liniach rozgraniczających –	ca 12,8 m
---	-----------

Jezdnia –	7,0 m
Chodnik północny –	ca 3,7 m
Chodnik południowy –	ca 2,1 m.

Sieci infrastruktury technicznej

Większość sieci uzbrojenia, z wyjątkiem wodociągu ϕ 200 i kanalizacji deszczowo-sanitarnej ϕ 400/200, znajduje się pod istniejącymi chodnikami. Jak wynika z analizy mapy sytuacyjno-wysokościowej po każdej stronie ulicy zlokalizowano po 4 linie energetyczne (w tym dla zasilania oświetlenia ulicznego), 2 linie telekomunikacyjne po stronie północnej i 1 po stronie południowej oraz dwa przewody gazowe ϕ 225 PE dla zasilania obydwu stron ulicy. Nitka gazociągu zarówno po stronie północnej jak i po stronie południowej znajdzie się w bezpośrednim sąsiedztwie krawężnika, co kwalifikuje je do ewentualnej przebudowy. Linie energetyczne należy zinwentaryzować, wyeliminować nieczynne i ewentualnie uporządkować ich przebieg. W zakresie odwodnienia ulicy sugeruje się wykorzystanie wpustów podkrawężnikowych, nawiązujących do dawnych wzorów.

Nawierzchnie

W aranżacji nawierzchni ul. Cieszkowskiego nawiązano do historycznych rodzajów i wzorów nawierzchni, rozpowszechnionych w pierwszej połowie XX wieku w miastach zachodniej Polski. Przyjęto, że jezdnia zostanie wykonana z czerwonej kostki granitowej 15/17, regularnej lub rzędowej natomiast zjazdy z szarej kostki granitowej 9/11. Na jezdni dopuszcza się także zastosowanie kostki bazaltowej. Na chodnikach ustalono wykorzystanie szarych płyt granitowych 35x35, tradycyjnie układanych w romb, wykończonych imfułami, z krawężnikami granitowymi. W miejscach zetknięcia chodnika ze ścianą budynku, w strefie brzegowej chodnika, gdzie usytuowane będą lampy oświetleniowe i oznakowania zakłada się zastosowanie szarej kostki granitowej 4/6 lub kostki bazaltowej 4/6. Właściwy dobór materiałów nawierzchniowych i ich wysoka jakość będzie decydował w sposób zasadniczy o końcowym efekcie wykończenia ulicy.

Oświetlenie uliczne

Zaproponowano umieszczenie lamp oświetleniowych po północnej stronie ulicy, gdzie projektowany jest szerszy chodnik (3,7m), zatem ich usytuowanie nie będzie stanowiło zasadniczego ograniczenia dla ruchu pieszych. Przyjęto równomierne rozmieszczenie słupów, w jednakowym rytmie, będącym funkcją normatywnego natężenia oświetlenia. Zaproponowana w koncepcji forma lampy ulicznej nawiązuje stylistyką i rozmiarami do dawnych lamp gazowych. Wykorzystany w wizualizacjach model to lampa firmy ART-METAL z linii Standard A1A/03G.

Mała architektura

Na wizerunek ulicy istotny wpływ będzie miała stylistyka elementów małej architektury. Z uwagi na zabytkowe walory ulicy uznano, że wszystkie elementy małej architektury (m.in. ławki, kosze na śmieci, słupki, stojaki na rowery, nośniki informacji miejskiej, ogrodzenia przedogródków itp.) powinny charakteryzować się spójną, niestandardową stylistyką, dostosowaną do estetyki otaczającej zabudowy. Ważne jest uszanowanie faktycznego kontekstu miejsca i nawiązanie do jego skali i specyfiki. Wykorzystane w wizualizacjach modele ławek, koszy na śmieci i stojaków na rowery pochodzą z linii Retro firmy ZANO.

Ogrodzenia przedogródków

Charakterystycznym elementem ukształtowania ulicy Cieszkowskiego są przedogródki. Część z nich została zaadaptowana na dojścia do lokali użytkowych usytuowanych w suterrenach budynków, część pozostała zagospodarowana zielenią. Pierwotnie wszystkie przedogródki były ogrodzone, lecz zabytkowe ogrodzenia nie zachowały się. Nowe wygrodzienia są niekompletne, przy czym wykonano je przy wykorzystaniu elementów typowych. Dla przywrócenia zabytkowego wizerunku ulicy wskazane jest ukształtowanie ogrodzeń w sposób spójny stylistycznie, przy zastosowaniu ogrodzeń kutyh, których forma byłaby dostosowana do stylu architektonicznego danego budynku. W projektowaniu ogrodzeń należy wykorzystać motywy zdobnicze występujące na elewacjach budynków. Możliwe jest także wykorzystanie historycznych wzorów ogrodzeń zaczerpniętych z dawnych katalogów, dokumentów ikonograficznych i rycin.

Zieleń

Część przedogródków zagospodarowana jest zielenią. Kompozycja przestrzenna nasadzeń powinna harmonijnie uzupełniać istniejące zagospodarowanie i podkreślać walory estetyczne budynku. Nasadzenia roślinne powinny tworzyć kompozycje zróżnicowane pod względem wysokości, pokroju, koloru ulistnienia i kwiatów, charakteryzujące się zmiennością w okresie wegetacyjnym; wskazane jest wykorzystanie najpopularniejszych na początku XX w. roślin kwitnących m.in. irysów, lilii kalii, ale także gatunków rodzimych: stokrotek, ostów, konwalii, malw. W zagospodarowaniu przedogródków wskazane jest wykorzystanie elementów ozdobnych np. kutyh ogrodzeń inspirowanych motywami roślinnymi czy elementów rzeźbiarskich o formach zaczerpniętych ze świata zwierzęcego.

Reklamy

Ogromny wpływ na wizerunek ulicy może mieć charakter i forma informacji wizualnej, w tym reklam. W przestrzeni ul. Cieszkowskiego wyróżniającej się spójną stylistyką zabytkowej zabudowy, nie jest wskazane sytuowanie nośników z reklamami komercyjnymi (promującymi produkty np. usługi, towary, idee; stanowiących informacje np. o ich zaletach i możliwościach nabycia itp.) w tym: reklam wyklejanych w świetle witryn sklepowych i okien, banerów naściennych, ulicznych rozwieszanych między słupami, umieszczanych na ogrodzeniach itp. Dla zachowania charakteru ulicy na elewacjach budynków należy dopuścić sytuowanie wyłącznie szyldów i tablic, stanowiących nazwę własną firmy lub informację o zakresie prowadzonej działalności usługowej, zamocowanych w taki sposób by stanowiły integralną część wystroju architektonicznego elewacji. Szyldy i tablice powinny być umieszczone w formie:

- szyldu w postaci liter przestrzennych na elewacji, liter malowanych bezpośrednio na ścianie lub liter wyklejonych w świetle witryny sklepowej,
- semafora (forma kuta, rzeźbiona lub malowana),
- tablicy informacyjnej na elewacji, wykonanej w szkłe lub metalu.